

Krátkodobá predikcia
vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2023
(1.aktualizovaná verzia: august 2023)

Ján Haluška
Branislav Pristáč
Miroslav Súkeník

**Krátkodobá predikcia
vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2023
(1. aktualizovaná verzia: august 2023)**

**Ján Haluška
Branislav Pristáč
Miroslav Súkeník**

Abstrakt

Dokument obsahuje výsledky krátkodobej predikcie vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2023 (1. aktualizovaná verzia: august 2023).

Copyright © INFOSTAT, Inštitút informatiky a štatistiky

Obsah tohto dokumentu je chránený autorským zákonom. Nemožno ho bez súhlasu autorov používať, meniť alebo z neho odstrániť informácie o správe práv k nemu.

ISSN 2454-0773

OBSAH

1 ÚVOD	5
2 HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT	5
3 ZAHRANIČNÝ OBCHOD - SALDO OBCHODNEJ BILANCIE	10
4 SPOTREBITEĽSKÉ CENY	12
5 ZAMESTNANOSŤ A NEZAMESTNANOSŤ V HOSPODÁRSTVE.....	15
6 NOMINÁLNA A REÁLNA MZDA V HOSPODÁRSTVE	18
7 PRÍLOHA	21

Krátkodobá predikcia vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2023 (1. aktualizovaná verzia: august 2023)

Ján Haluška, Branislav Pristáč, Miroslav Súkeník
INFOSTAT Bratislava

1 ÚVOD

V predložennom dokumente sú prezentované a stručne interpretované výsledky 1. aktualizácie krátkodobej predikcie vývoja vybraných makroekonomických ukazovateľov z reálneho sektora slovenskej ekonomiky v roku 2023 (v Prílohe tabuľka a obr. 9 až 14). Prezentované odhady zohľadňujú ich skutočný vývoj v 1. polroku 2023, v prípade spotrebiteľských a výrobných cien v januári až júli 2023. Prihliadajú tiež na výsledky konjunkturálnych a spotrebiteľských prieskumov (KSP) za prvých osem mesiacov tohto roka. Zdrojom informácií o očakávanom vývoji v relevantnom vonkajšom ekonomickom prostredí boli prognózy *Consensus Forecasts* (pre eurozónu a Nemecko) a *Eastern Europe Consensus Forecasts* (pre Českú republiku) z augusta 2023. Na základe ich výsledkov možno očakávať, že vonkajší dopyt bude aj v 2. polroku 2023 generovať len veľmi slabý vplyv na rast agregátneho dopytu v slovenskej ekonomike¹.

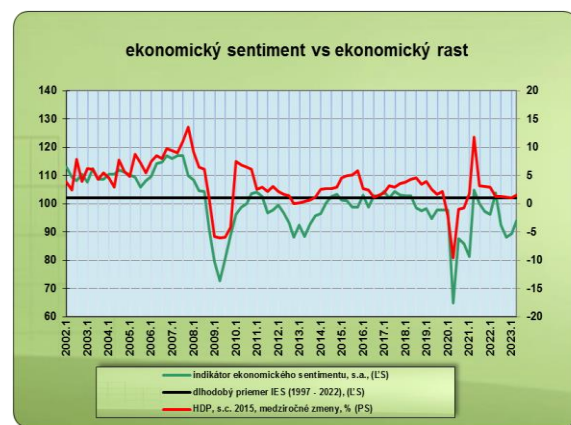
2 HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT

Bezprostredne po stabilizácii domácej ekonomickej klímy v 1. štvrťroku 2023 sa jej stav až prekvapivo výrazne zlepšil.

¹ Výkonosť ekonomiky eurozóny a ekonomiky ČR by mala v roku 2023 vzrásť o 0,6%, resp. o 0,1%, výkonosť ekonomiky Nemecka by mala naopak klesnúť o 0,3%. Inflácia v eurozóne by sa mala v tomto roku znížiť na 5,5%, v Nemecku na 6,0% a v ČR na 10,9% (vždy v priemere).

Sezónne očistený indikátor ekonomického sentimentu (IES) stúpol z 90,4 v marci na 98,4 v apríli, čím dosiahol najvyššiu úroveň od júna 2022. Jej zotavenie však bolo len krátkodobé, pretože v máji a júni zaznamenal IES opakovane pokles. Na štvrťročnej báze IES napriek tomu stúpol z 89,4 v 1. štvrťroku 2023 na 94,1 v 2. štvrťroku tohto roka (vždy v priemere). K zlepšeniu domácej ekonomickej klímy teda došlo dva štvrťroky po sebe (obr. 1). Stále však zotrúva pomerne hlboko pod úroveň jej dlhodobého priemeru (priemer IES za roky 1997-2022 je 101,9).

Obr. 1

Zdroj: ŠÚ SR

K zlepšeniu domácej ekonomickej klímy v 2. štvrťroku tohto roka prispel vzostup dôvery podnikateľov v priemysle, stavebníctve, službách, ako aj dôvery spotrebiteľov. Zatiaľ čo v prípade podnikateľov v priemysle, službách a spotrebiteľov je dôvera na vzostupe dva štvrťroky po sebe, dôvera podnikateľov v stavebníctve sa zvýšila štyri štvrťroky po sebe. Na druhej strane, dôvera

podnikateľov v obchode klesla aj v 2. štvrťroku tohto roka, teda už štvrtý štvrťrok po sebe. Dlhodobý vývoj IES a všetkých piatich zložiek jeho štruktúry na mesačnej báze, teda indikátorov dôvery podnikateľov v priemysle, stavebníctve, obchode, službách a indikátora dôvery spotrebiteľov, je v podobe konjunkturálnych sáld zobrazený v Prílohe na obr. 1 až 6.

Zlepšenie domácej ekonomickej klímy v 2. štvrťroku tohto roka malo na výkonnosť hospodárstva len marginálny vplyv, pretože jeho rast zostal veľmi nízky. Na medzikvartálnej báze sa tvorba HDP zvýšila reálne o 0,4% (oproti 1. štvrťroku 2023 podľa sezónne očistených údajov ŠÚ SR), teda len o 0,1 p. b. viac ako v predchádzajúcich dvoch štvrťrokoch. Na medziročnej báze stúpala reálne o 1,5%, v bežných cenách o 11,2% a dosiahla cca 30,3 mld. €.

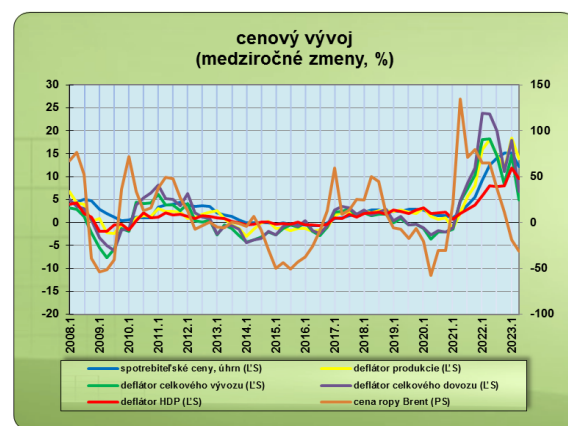
Kumulatívne za 1. a 2. štvrťrok 2023 bol reálny HDP na medziročnej báze vyšší o 1,3%, nominálny HDP vzrástol o 12,1% (vždy v priemere) a dosiahol cca 58,1 mld. €.

Vzhľadom na relatívne veľmi slabý rast výkonnosti hospodárstva, ktorý mimochodom pretrváva už päť štvrťrokov po sebe (od 2. štvrťroka 2022), nie je prekvapením, že tlak na rast úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve začína poľavovať. Ukazuje sa totiž, že jej rast kulminoval už v 1. štvrťroku 2023, kedy deflátor HDP vzrástol na medziročnej báze o 11,9%, zatiaľ čo v 2. štvrťroku tohto roka stúpol o 9,6% (obr. 2). K spomaleniu dynamiky rastu úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve došlo primárne vplyvom značného oslabenia tlaku na rast cien, ktorý prichádza z vonkajšieho ekonomického prostredia.

Svedčí o tom deflátor dovozu tovarov a služieb, ktorého rast sa spomalil z 18,0% v 1. štvrťroku 2023 na 6,7% v 2. štvrťroku

tohto roka². Vďaka výraznému oslabeniu dynamiky rastu dovozných cien sa inflačný charakter domáceho ekonomického prostredia zmiernil, ale len čiastočne. Rast deflátor celkovej produkcie v hospodárstve sa totiž spomalil z 18,4% v 1. štvrťroku 2023 na 13,9% v 2. štvrťroku tohto roka. Rozhodujúci vplyv na to mal deflátor medzispotreby, ktorého rast sa v rovnakom období spomalil z 22,8% na 16,7%.

Obr. 2

Zdroj: ŠÚ SR

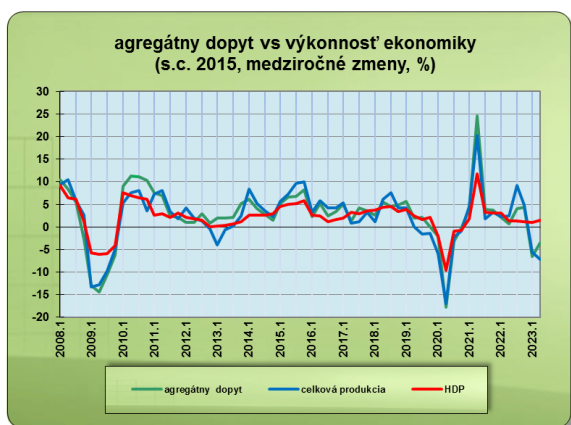
Spomalenie rastu deflátor celkovej produkcie v hospodárstve malo tlmiaci vplyv na dynamiku rastu cien vývozu aj spotrebiteľských cien, avšak jeho intenzita bola značne rozdielna. V prípade cien vývozu bol totiž veľmi silný, pretože deflátor vývozu tovarov a služieb vzrástol v 2. štvrťroku tohto roka len o 4,9%, zatiaľ čo v 1. štvrťroku 2023 stúpol o 14,7%. Naopak, neporovnateľne slabší až marginálny bol jeho tlmiaci vplyv v prípade spotrebiteľských cien (viac v časti *Spotrebiteľské ceny*).

Relatívne veľmi slabý rast výkonnosti hospodárstva v 1. polroku 2023 o 1,3% (v priemere) ide primárne na vrub poklesu agregátneho dopytu - o 6,5% v 1. štvrťroku

² K spomaleniu rastu cien dovozu došlo aj vďaka zlacneniu ropy *Brent* na svetovom trhu. V 2. štvrťroku tohto roka jej cena dosiahla cca 78,3 USD/barel, čo na medziročnej báze znamená pokles o 31% (vždy v priemere).

2023, resp. o 3,5% v 2. štvrtroku tohto roka (obr. 3). Vplyv negatívnych rizík na agregátny dopyt teda stále dominuje, ale zmierňuje sa. Zatiaľ čo v 1. štvrtroku 2023 bol pokles agregátneho dopytu spôsobený domácim i vonkajším dopytom (prvý z nich klesol o 8,5%, druhý o 4,7%), v 2. štvrtroku tohto roka bol príčinou poklesu agregátneho dopytu len domáci dopyt. Objem vývozu tovarov a služieb totiž na medziročnej báze už neklesol, ale zaznamenal viac-menej nulový rast (viac v časti *Zahraničný obchod - saldo obchodnej bilancie*).

Obr. 3

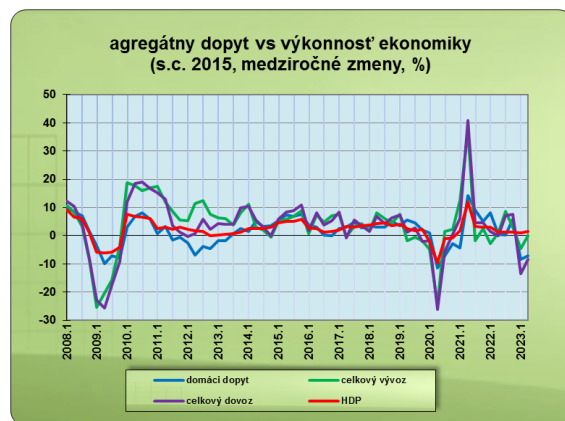

Zdroj: ŠÚ SR

Pokles agregátneho dopytu mal za následok, že sa znížil aj objem celkovej produkcie v hospodárstve - v 1. štvrtroku 2023 o 5,5%, v 2. štvrtroku tohto roka o 7,2%. Hrubá pridaná hodnota v hospodárstve napriek tomu v 1. i 2. štvrtroku tohto roka vzrástla (o 3,8%, resp. o 3,3%), pretože v porovnaní s poklesom objemu celkovej produkcie v hospodárstve bol pokles objemu medzispotreby v hospodárstve v oboch štvrtrokoch rádovo vyšší (o 10,7%, resp. o 13,2%). Hoci sa rast hrubej pridanej hodnoty v 1. i 2. štvrtroku tohto roka na medziročnej báze zrýchlil, rast tvorby reálneho HDP sa naopak spomalil. Dôvodom je objem čistých daní z produktov, ktorý výrazne poklesol - v 1. štvrtroku 2023 o 20,9%, v 2. štvrtroku tohto roka o 13,3%.

Vzhľadom na to, že tvorba domácich zdrojov (vyjadrená tvorbou reálneho HDP) v 1. polroku 2023 mierne vzrástla (v priemere o 1,3%), zatiaľ čo agregátny dopyt naopak poklesol (v priemere o 5,0%), možno konštatovať, že vecnú skladbu agregátneho dopytu bolo možné pokryť menším objemom zdrojov dovezených zo zahraničia (obr. 4). Objem dovozu tovarov a služieb zaznamenal totiž v 1. i 2. štvrtroku 2023 pokles - o 13,3%, resp. o 8,3% (viac v časti *Zahraničný obchod - saldo obchodnej bilancie*). Na úplnom pokrytí vecnej skladby agregátneho dopytu sa však podieľali aj zdroje zo zásob v hospodárstve, pretože ich stav v bežných cenách sa v 1. i 2. štvrtroku 2023 znížil o 0,697 mld. €, resp. o 0,219 mld. €. Pokles stavu zásob v hospodárstve sa zopakoval už tretí štvrtrok po sebe.

Obr. 4

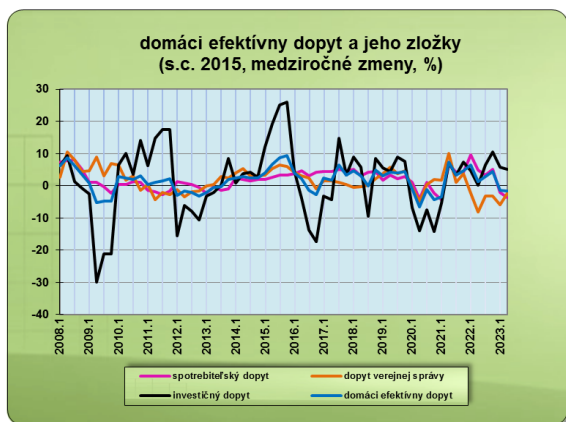

Zdroj: ŠÚ SR

Domáci dopyt ako celok v 2. štvrtroku tohto roka klesol o 7,1%, teda menej ako v 1. štvrtroku 2023, kedy sa znížil o 8,5%. Jeho pokles spôsobili tie isté dve z troch hlavných zložiek jeho štruktúry ako v 1. štvrtroku 2023, teda konečná spotreba domácnosti (KSD; spotrebiteľský dopyt) a konečná spotreba verejnej správy (KSVS; dopyt verejného sektora), zatiaľ čo tvorba hrubého fixného kapitálu (THFK; investičný dopyt) vzrástla (obr. 5). Domáci efektívny dopyt ako celok, ktorý nezohľadňuje vplyv

zmeny stavu zásob v hospodárstve, klesol v 2. štvrtroku tohto roka o 1,6%, teda takmer zhodne ako v 1. štvrtroku 2023.

Obr. 5

Zdroj: ŠÚ SR

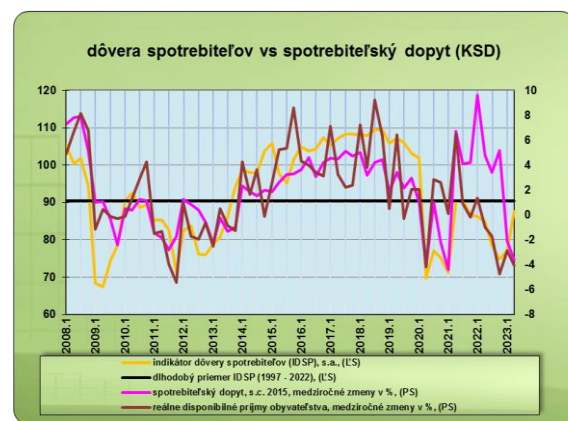
KSD v stálych cenách v 2. štvrtroku tohto roka poklesla na medziročnej báze o 3,6% (obr. 6). Poklesla teda viac ako v 1. štvrtroku 2023 (o 2,1%), čo v kontexte stále veľmi vysokej inflácie nie je prekvapením. Spotrebitel'ský dopyt sa v 1. i 2. štvrtroku 2023 znížil napriek tomu, že sklon domácností k tvorbe úspor bol v obidvoch štvrtrokoch veľmi nízky. Hrubá miera úspor domácností totiž dosiahla len 1,3%, resp. 1,5%, čo znamená, že bola výrazne nižšia ako dlhodobá hrubá miera úspor domácností³. Zatiaľ čo na medziročnej báze pokles hrubej miery úspor domácností v obidvoch štvrtrokoch ešte pokračoval, ale výrazne sa zmiernil, na medzikvartálnej báze už mierne vzrástla.

Mierny nárast hrubej miery úspor domácností v 2. štvrtroku tohto roka signalizuje zmenu v spotrebitel'skom správaní. V širšom kontexte ide o dôsledok toho, že reálne disponibilné príjmy

³ Hrubá miera úspor domácností bola v 1. i 2. štvrtroku 2023 výrazne nižšia aj voči hrubej miere investícií domácností, ktorá činila 6,8%, resp. 7,2%. Dlhodobá hrubá miera úspor domácností za roky 1995-2022 predstavuje 7,9%, dlhodobá hrubá miera investícií domácností za rovnaké obdobie činí 6,8% (vždy v priemere).

domácností (hlavný zdroj financovania KSD) zaznamenali už piaty štvrtrok po sebe pokles. Ich pokles sa navyše prehĺbil z 2,9% v 1. štvrtroku 2023 na 4,1% v 2. štvrtroku tohto roka aj napriek nižšej inflácii. Hlavnou príčinou ich hlbšieho poklesu boli nominálne disponibilné príjmy domácností, pretože ich rast sa v rovnakom období spomalil z 11,8% na 7,6%.

Obr. 6

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Rast nominálnych disponibilných príjmov domácností tlmili aj bežné výdavky domácností, lebo ich rast sa naopak zrýchlil - z 10,4% v 1. štvrtroku 2023 na 12,2% v 2. štvrtroku tohto roka. Rozhodujúcim zdrojom rastu nominálnych príjmov domácností bola priemerná mesačná nominálna mzda v hospodárstve na makroúrovni, zatiaľ čo celková zamestnanosť v hospodárstve prispela k ich rastu viac-menej len marginálne (viac v častiach *Zamestnanosť a nezamestnanosť v hospodárstve*, resp. *Nominálna a reálna mzda v hospodárstve*).

KSVS v stálych cenách sa v 2. štvrtroku tohto roka znížila o 2,2%, čo je pokles o viac ako polovicu menší ako zaznamenala v 1. štvrtroku 2023. Jej pokles trvá už šesť štvrtrokov po sebe. Vplyvom dvojciferného rastu deflátoru KSVS o 11,6% však KSVS v bežných cenách vzrástla o 9,1%, čo je prírastok takmer zhodný s tým, ktorý dosiahla v 1. štvrtroku

2023. K rastu KSVS v bežných cenách prispeli aj úhrady zdravotných poisťovní, ktoré stúpili o 6,9%, ale ich rast sa aj v 2. štvrtroku tohto roka spomalil.

Dopyt vo verejnom sektore síce reálne poklesol, ale produkcia verejného sektora v bežných cenách v 2. štvrtroku tohto roka napriek tomu vzrástla. K jej rastu o 9,6% prispela medzispotreba i hrubá pridaná hodnota vo verejnom sektore (vždy v b. c.), ale v prípade medzispotreby bol rast vyšší ako v prípade hrubej pridanej hodnoty. Hrubá pridaná hodnota vzrástla vplyvom odmien zamestnancov i spotreby fixného kapitálu v tomto sektore. Rozhodujúci vplyv na jej rast mali odmeny zamestnancov, ktoré v 2. štvrtroku tohto roka vzrástli o 10,7%, zatiaľ čo spotreba fixného kapitálu stúpila len o 4,2% (vždy v b. c.). V prípade odmien zamestnancov ide o prírastok viac ako päťnásobne vyšší ako dosiahli v 2. štvrtroku 2022.

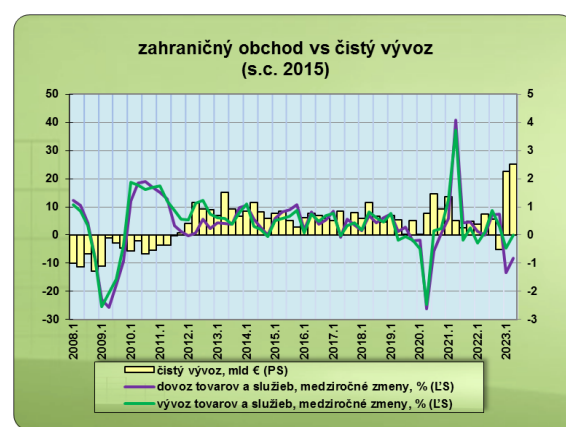
THFK vzrástla v 2. štvrtroku tohto roka reálne o 5,2%, čo je prírastok veľmi podobný s tým, ktorý dosiahla v 1. štvrtroku 2023. Jej rast v 1. polroku 2023 teda výrazne zaostal za očakávaniami, k čomu do určitej miery prispel aj stav domácej ekonomickej klímy. Zaostávanie za očakávaniami sa týka obidvoch hlavných zložiek štruktúry THFK, teda investičného dopytu v oblasti strojov a zariadení ako aj v oblasti budov a stavieb.

Zo sektorovej štruktúry THFK v bežných cenách vyplýva, že investičný dopyt v hospodárstve sa v 2. štvrtroku tohto roka zvýšil už vo všetkých sektoroch, teda aj vo verejnom sektore, v ktorom v 1. štvrtroku 2023 poklesol o 8,3%. V každom z nich dosiahla THFK v bežných cenách až dvojciferný prírastok. V sektore nefinančných korporácií, ktorý má na THFK v hospodárstve dominantný podiel, THFK v bežných cenách vzrástla o 17,1%, čo je

však oproti jej rastu v 1. štvrtroku 2023 cca len polovičný prírastok.

Skutočnosť, že výkonnosť hospodárstva v 1. i 2. štvrtroku 2023 vzrástla, zatiaľ čo domáci dopyt zaznamenal v tom istom období pokles, znamená, že zdrojom rastu výkonnosti bol v obidvoch štvrtrokoch len čistý vývoz (obr. 7). Ide o model rastu výkonnosti hospodárstva, ktorý sa naposledy v praxi presadil v 1. štvrtroku 2021. Obmeny modelov rastu výkonnosti hospodárstva, ktoré boli odvtedy veľmi časté, sú dôsledkom nestability makroekonomického prostredia. K zmene modelu, ktorý sa presadil v 1. i 2. štvrtroku 2023, významne prispela obchodná bilancia, ktorá sa z deficitnej v každom štvrtroku 2022 zmenila v 1. i 2. štvrtroku 2023 na prebytkovú (viac v časti *Zahraničný obchod - saldo obchodnej bilancie*).

Obr. 7

Zdroj: ŠÚ SR

Odhad výkonnosti hospodárstva v horizonte krátkodobej predikcie (teda v 2. polroku 2023) sa odvíja z výkonnosti hospodárstva v 1. polroku 2023, zohľadňuje očakávaný vývoj v relevantnom vonkajšom ekonomickom prostredí (uvedený vyššie) a prihliada aj na výsledky KSP za prvých osem mesiacov tohto roka. Z nich vyplýva, že domáca ekonomická klíma sa v auguste - po trojmesačnom zhoršovaní - mierne zlepšila. IES vzrástol vplyvom zvýšenia

dôvery podnikateľov v priemysle a stavebníctve, zatiaľ čo v prípade podnikateľov v obchode, službách, ako aj v prípade spotrebiteľov sa dôvera naopak znížila.

Napriek zlepšeniu domácej ekonomickej klímy je rozsah negatívnych rizík, ktoré majú potenciál viac či menej ovplyvniť vývoj domáceho i vonkajšieho dopytu v horizonte krátkodobej predikcie, stále veľmi široký. Ich spoločným menovateľom je vojna na Ukrajine, ktorá pokračuje. V rámci pozitívnych rizík, ktorých je naopak minimum, možno spomenúť potenciálne zrýchlenie čerpania eurofondov, resp. iných zdrojov z Plánu obnovy a odolnosti, ktoré má SR k dispozícii. V uvedenom kontexte je potrebné vnímať nižšie prezentovaný aktualizovaný odhad výkonnosti slovenskej ekonomiky, ako aj aktualizované odhady všetkých ostatných makroekonomických ukazovateľov slovenskej ekonomiky v horizonte krátkodobej predikcie.

Pôvodný odhad výkonnosti hospodárstva v roku 2023 pred tromi mesiacmi bol založený na predpoklade, že agregátny dopyt sa bude z hlbokého poklesu v 1. štvrťroku 2023 zotavovať len postupne. Zmiernenie jeho poklesu v 2. štvrťroku tohto roka znamená, že tento predpoklad nebolo potrebné pri aktualizácii krátkodobej predikcie meniť. Aj na základe aktualizácie sa totiž ukazuje, že oživenie jeho rastu na medziročnej báze možno očakávať najskôr vo 4. štvrťroku tohto roka. Nedá sa vylúčiť ani možnosť, že k tomu dôjde až za horizontom krátkodobej predikcie. Pravdepodobnosť, že agregátny dopyt oproti roku 2022 poklesne, je preto v súčasnosti omnoho vyššia ako pred tromi mesiacmi. Zvýšila sa teda aj pravdepodobnosť, že rast výkonnosti hospodárstva bude v tomto roku nižší ako v roku 2022, čo signalizoval aj náš pôvodný odhad v máji tohto roka.

Podľa aktualizovaného odhadu by sa mal rast tvorby reálneho HDP spomaliť z 1,7% v roku 2022 na 1,3% v roku 2023, teda o 0,4 p. b., zatiaľ čo podľa pôvodného odhadu z mája to malo byť o 0,6 p. b. (vždy v priemere). Na druhej strane, rast deflátoru HDP, t.j. úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve by sa mal zrýchliť - v tom istom období zo 7,5% na 9,6%, teda o 2,1 p. b., zatiaľ čo podľa pôvodného odhadu to malo byť o 3 p. b. (vždy v priemere). Na základe týchto aktualizovaných odhadov by sa mala tvorba nominálneho HDP v roku 2023 zvýšiť v priemere o 11,0% a dosiahnuť 121,761 mld. €.

3 ZAHRANIČNÝ OBCHOD - SALDO OBCHODNEJ BILANCIE

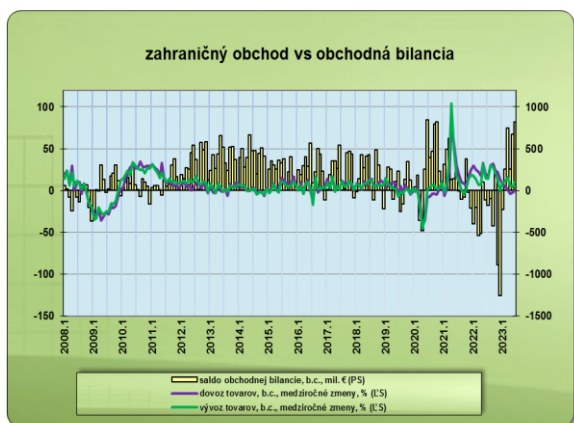
Z predbežných štatistických údajov vyplýva, že rast vývozu tovarov v bežných cenách v 2. štvrťroku tohto roka výrazne zoslabol. Vývoz tovarov síce aj vo všetkých troch mesiacoch 2. štvrťroka vzrástol, ale oproti dvojciferným prírastkom, ktoré na medziročnej báze dosiahol v každom z prvých troch mesiacov tohto roka, boli jeho prírastky takmer o polovicu nižšie (obr. 8). Zatiaľ čo v 1. štvrťroku 2023 stúpol o 12,4%, v 2. štvrťroku tohto roka len o 6,6% (vždy v priemere). Podľa sezónne očistených údajov ŠÚ SR sa totiž dynamika jeho rastu na medzikvartálnej báze spomalila zo 4,1% v 1. štvrťroku 2023 na 0,3% v 2. štvrťroku tohto roka (vždy v priemere oproti predchádzajúcemu štvrťroku).

Ešte výraznejší útlm dynamiky rastu vykazuje od začiatku roka dovoz tovarov v bežných cenách. Už v 1. štvrťroku 2023 stúpol na medziročnej báze len o 4,5%, no v 2. štvrťroku tohto roka poklesol o 2,2% (vždy v priemere). Pokles zaznamenal v každom mesiaci 2. štvrťroka, relatívne najhlbší v apríli (o 3,5%). Avšak podľa sezónne očistených údajov ŠÚ SR sa na medzikvartálnej báze znížil už dva

štvrtroky po sebe - v 1. štvrtroku 2023 o 3,1%, v 2. štvrtroku tohto roka o 3,5% (vždy v priemere oproti predchádzajúcemu štvrtroku).

Vývoz tovarov v bežných cenách ako celok si v 2. štvrtroku tohto roka udržal rast vďaka tomu, že veľmi silný dopyt po osobných automobiloch zo zahraničia pretrváva. Vývoz osobných automobilov totiž stúpol aj v 2. štvrtroku tohto roka o vyše 30% (v priemere v b. c.) a dosiahol 8,237 mld. €. Na štvrtročnej báze je to jeho nové historické maximum, ktoré v tom istom štvrtroku tvorilo 29,9% celkového vývozu tovarov v bežných cenách. Kým v 1. štvrtroku 2023 vývoz tovarov očistený o vplyv vývozu osobných automobilov na medziročnej báze ešte vzrástol o 5,3%, v 2. štvrtroku tohto roka už zaznamenal pokles o 1,4% (vždy v priemere). Výrazne totiž poklesol vývoz tovarov pre výrobnú spotrebu, teda vývoz surovín a vývoz uhľovodíkových palív (o 17,1%, resp. o 33,7%; vždy v priemere v b. c. podľa údajov klasifikácie BEC), čo súviselo aj s výrazným spomalením rastu vývozných cien.

Obr. 8

Zdroj: ŠÚ SR

Pokles dovozu tovarov ako celku (teda zdrojov dovezených zo zahraničia) bol v 2. štvrtroku tohto roka spôsobený dovozom tovarov pre výrobnú spotrebu. Dovoz týchto tovarov totiž poklesol o 23,1%, teda ešte výraznejšie ako v 1. štvrtroku 2023,

kedy to bolo o 14,1% (vždy v priemere v b. c. podľa údajov klasifikácie BEC). Súviselo to hlavne s oslabením domáceho dopytu po zdrojoch pre medzispotrebu v hospodárstve, keďže jej pokles sa prehĺbil z 10,7% v 1. štvrtroku 2023 na 13,2% v 2. štvrtroku tohto roka. K prehĺbeniu poklesu dovozu tovarov ako celku v bežných cenách však prispel aj pokles cien energetických komodít (vrátane ceny ropy) na svetovom trhu.

Pokles celkového dovozu tovarov v 2. štvrtroku tohto roka bol tlmený dovozom pre konečnú spotrebu ako aj dovozom tovarov investičného charakteru. Prvý z nich vzrástol v tom istom štvrtroku o 5,1%, druhý o 14,4% (vždy v priemere v b. c.). Zatiaľ čo rast dovozu pre konečnú spotrebu (okrem dovozu osobných automobilov) sa na medziročnej báze výrazne spomalil, v prípade dovozu tovarov investičného charakteru sa rast naopak zrýchlil. V rámci dovozu pre konečnú spotrebu stúpol dovoz osobných automobilov o 27,0%, dovoz spotrebného tovaru o 2,2% a dovoz potravín o 0,7% (vždy v priemere v b. c.).

V nominálnom vyjadrení dosiahol vývoz tovarov v 2. štvrtroku tohto roka cca 27,5 mld. €, dovoz tovarov predstavoval cca 25,8 mld. €⁴. Kumulatívne za 1. a 2. štvrtrok 2023 činil prvý z nich cca 55,5 mld. €, druhý cca 53,0 mld. €. Na rozdiel od minulého roka, v ktorom obchodná bilancia skončila každý štvrtrok v deficite, dosiahla v 1. aj 2. štvrtroku 2023 prebytok, ktorý sa zvýšil cca z 0,8 mld. € v 1. štvrtroku 2023 na cca 1,7 mld. € v 2. štvrtroku tohto roka. Kumulatívne za 1.

⁴ Výrazný útlm zaznamenal podľa údajov NBS aj vývoz a dovoz služieb v bežných cenách. Prvý z nich v 2. štvrtroku tohto roka totiž na medziročnej báze vzrástol len o 1,3%, druhý z nich klesol o 5,1% (vždy v priemere). Oproti 1. štvrtroku 2023 sa teda ich útlm čiastočne prehĺbil. Bilancia služieb dosiahla v 1. i 2. štvrtroku 2023 prebytok zhodne cca 0,2 mld. €.

polrok 2023 teda ide o prebytok cca 2,5 mld. €, zatiaľ čo v 1. polroku 2022 skončila s deficitom cca 1,6 mld. €.

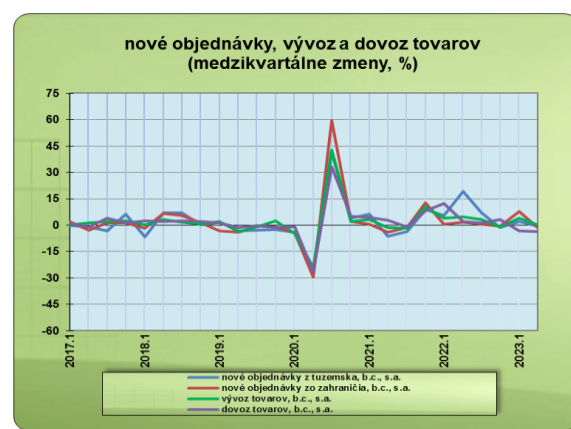
Obchodná bilancia sa zmenila z deficitnej na prebytkovú hlavne vďaka tomu, že v 1. i 2. štvrtroku tohto roka výrazne poklesol štrukturálny deficit v obchode s uhľovodíkovými palivami (vplyvom poklesu ich cien) a zároveň výrazne vzrástol štrukturálny prebytok v obchode s osobnými automobilmi. Štrukturálny prebytok v obchode s osobnými automobilmi stúpol v 2. štvrtroku tohto roka na nové historické maximum 7,379 mld. €. Kumulatívne za 1. a 2. štvrtrok 2023 dosiahol 14,356 mld. € (24,7% HDP v b. c. v 1. polroku 2023), čo je o 3,561 mld. € viac ako v 1. polroku 2022.

Odhad vývoja vývozu a dovozu tovarov v bežných cenách (vrátane obchodnej bilancie) v horizonte krátkodobej predikcie vychádza jednak z ich vývoja v sezónne očistenej podobe (sezónnu analýzu spracoval ŠÚ SR), jednak z vývoja sezónne očistených nových objednávok pre priemysel zo zahraničia a tuzemska (sezónnu analýzu spracoval INFOSTAT) v 2. štvrtroku tohto roka. Pripomíname, že sezónne očistený vývoz tovarov vzrástol v 2. štvrtroku tohto roka o 0,3%, sezónne očistený dovoz tovarov naopak klesol o 3,5%, pričom sezónne očistené nové objednávky pre priemysel ako celok poklesli o 1,1% (vždy v b. c. a v priemere oproti 1. štvrtroku 2023). K poklesu sezónne očistených nových objednávok ako celku prispeli nové objednávky zo zahraničia i tuzemska (obr. 9). Prvé z nich klesli v rovnakom období na medzikvartálnej báze o 1,2%, druhé o 0,4%.

Pokles nových objednávok zo zahraničia i tuzemska nasvedčuje tomu, že útlm, ktorý vývoz a dovoz tovarov v bežných cenách zaznamenali v 2. štvrtroku tohto roka, bude pokračovať aj v najbližších

mesiacoch. Vzhľadom na bázičný efekt, ktorý bude pôsobiť v 3. štvrtroku tohto roka, sa však nedá vylúčiť, že na medziročnej báze sa ich útlm prehľbí. A to aj preto, lebo tlmiaci vplyv na ich vývoj budú zrejme mať - tak ako v 2. štvrtroku tohto roka - aj ceny vývozu a dovozu tovarov. Preto je zrýchlenie rastu vývozu tovarov, resp. oživenie rastu dovozu tovarov možné očakávať najskôr vo 4. štvrtroku 2023, v oboch prípadoch však hlavne vplyvom bázičného efektu.

Obr. 9

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné prepočty

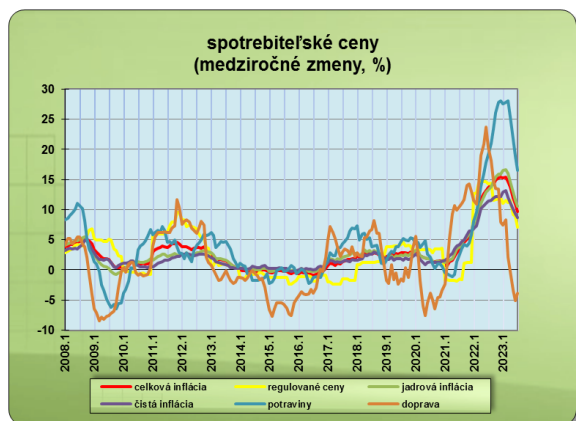
Obchodná bilancia by si mala na základe uvedených predpokladov udržať prebytkový charakter aj z celoročného hľadiska. To znamená, že výsledok obchodnej bilancie v tomto roku bude omnoho lepší ako sme odhadovali pred tromi mesiacmi. Namiesto deficitu cca 0,5 mld. €, ktorý sme odhadovali v máji 2023, by totiž podľa aktualizovaného odhadu mala dosiahnuť prebytok 2,1 - 2,3 mld. € (cca 1,8% z odhadu HDP v b. c. v roku 2023).

4 SPOTREBITEĽSKÉ CENY

Tlak na rast úhrnnej hladiny spotrebiteľských cien v 2. štvrtroku tohto roka zoslabol. V máji jej úroveň dokonca klesla o 0,1% (oproti aprílu 2023), k čomu došlo na medzimesačnej báze prvý raz od decembra 2020, čiže za posledných 28 mesiacov. Najmä vďaka tomu sa hladina

týchto cien v apríli až júni kumulatívne zdvihla len o 0,7% (oproti marcu 2023), kým v januári až marci 2023 stúpila až o 4,8% (oproti decembru 2022). Vplyvom spomalenia dynamiky jej rastu sa medziročná miera celkovej inflácie znížila zo 14,7% v marci 2023 na 10,9% v júni (obr. 10). Bola teda o 2,4 p. b. nižšia ako v júni 2022.

Obr. 10

Zdroj: ŠÚ SR

Celková inflácia, ktorej priemerná hodnota za každý štvrťrok minulého roka sa zvyšovala a vo 4. štvrťroku 2022 dosiahla 15,2%, mala v 1. polroku 2023 klesajúcu tendenciu. V 1. štvrťroku 2023 sa znížila na 15,1%, v 2. štvrťroku tohto roka na 12,2%, pričom za január až jún 2023 dosiahla 13,6% (vždy v priemere). Oproti 1. polroku 2022 bola nižšia o 2,7 p. b. Spomalenie rastu cien na spotrebiteľskom trhu (merané pomocou CPI) v 2. štvrťroku tohto roka bolo faktorom, ktorý prispel v tom istom štvrťroku k spomaleniu rastu úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve (meraného pomocou deflátoru HDP).

Priemerná miera celkovej inflácie klesla v 2. štvrťroku tohto roka omnoho viac ako v 1. štvrťroku 2023. K jej poklesu totiž prispeli už nielen regulované ceny, ale aj jadrová inflácia, ktorej rast v 1. štvrťroku

2023 ešte pokračoval⁵. Rast regulovaných cien sa na medziročnej báze spomalil z 11,3% v 1. štvrťroku 2023 na 9,9% v 2. štvrťroku tohto roka, jadrová inflácia sa v rovnakom období znížila zo 16,4% na 13,1% (vždy v priemere)⁶. K poklesu jadrovej inflácie prispeli v rozhodujúcej miere ceny potravín (vrátane nealkoholických nápojov) a ceny v doprave. Čistá inflácia, ktorá nie je ovplyvnená cenami potravín (na rozdiel od celkovej a jadrovej inflácie), klesla z 12,0% v marci 2023 na 9,3% v júni.

V prípade cien potravín je dobrou správou to, že dynamika ich rastu na medzimesačnej báze sa od apríla 2023 výrazne spomalila⁷. V dôsledku toho sa ich rast začal od apríla spomaľovať už aj na medziročnej báze. Kým v 1. štvrťroku 2023 boli potraviny drahšie o 27,8%, v 2. štvrťroku tohto roka to bolo o 21,9% (vždy v priemere). Vďaka tomu, že ceny potravín zaznamenali v júni na medzimesačnej báze nulový rast (zostali na úrovni z mája 2023), ich rast na medziročnej báze sa spomalil na 18,9%. Ich rast klesol pod hranicu 20% prvýkrát od júla 2022, teda po 10 mesiacoch.

Pokiaľ ide o ceny v doprave, jadrovú (i celkovú) infláciu tlmia už od júla 2022, najmä prostredníctvom cien pohonných hmôt. Tlmiaci vplyv cien pohonných hmôt však výrazne zosilnel, pretože od marca 2023 na medziročnej báze klesajú (vďaka poklesu ceny ropy na svetovom trhu). Zatiaľ čo v 1. štvrťroku 2023 boli pohonné

⁵ Rast jadrovej inflácie kulminoval vo februári 2023, kedy dosiahla 16,6%. V dôsledku toho stúpila z 15,7% vo 4. štvrťroku 2022 na 16,4% v 1. štvrťroku 2023 (vždy v priemere).

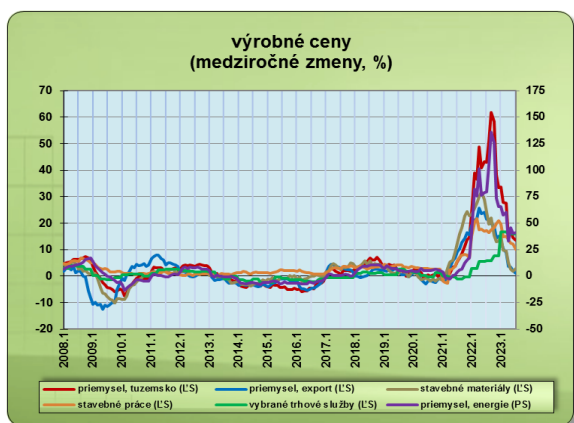
⁶ V EÚ sa jadrová inflácia znížila z 15,9% v 1. štvrťroku 2023 na 13,5% v 2. štvrťroku tohto roka (vždy v priemere).

⁷ Na medzimesačnej báze dosiahol rast cien potravín v 2. štvrťroku tohto roka len o 0,2%, zatiaľ čo v 1. štvrťroku 2023 to bolo až o 2,2% (vždy v priemere).

hmoty na medziročnej báze drahšie o 0,6%, v 2. štvrtroku tohto roka boli už naopak lacnejšie o 14,4% (vždy v priemere). V súvislosti s tým sa ceny v doprave, ktoré boli v 1. štvrtroku 2023 vyššie o 5,9%, v 2. štvrtroku tohto roka znížili o 2,9% (vždy v priemere).

K zmierneniu tlaku na rast spotrebiteľských cien v 2. štvrtroku tohto roka prispeli nákladové i dopytové faktory. V prípade nákladových faktorov to primárne súvisí s výrazným útlmom dynamiky rastu cien dovozu (deflátor dovozu tovarov a služieb). Vďaka tomu sa rast cien výrobcov v priemysle pre tuzemsko (meraný pomocou PPI) aj v 2. štvrtroku tohto roka spomalil, pričom ešte výraznejšie sa utlmil rast PPI pre export. Prvý z nich vzrástol v 2. štvrtroku tohto roka o 15,2%, druhý len o 3,2% (vždy v priemere na medziročnej báze). Spomaľovanie rastu cien výrobcov pokračovalo aj v stavebníctve (najmä cien stavebných materiálov, ale aj cien stavebných prác), ale mierne sa spomalil aj rast cien vybraných trhových služieb (obr. 11).

Obr. 11

Zdroj: ŠÚ SR

Okrem cien dovozu tlmia rast PPI pre tuzemsko aj ceny výrobcov (dodávateľov) elektrickej energie, plynu a pary. Ich rast sa totiž tiež spomalil, napriek tomu je stále je veľmi vysoký. Pre ilustráciu možno uviesť, že kým v septembri 2022, kedy ich

rast kulminoval, boli na medziročnej báze vyššie o 136,2%, v júni 2023 boli vyššie o 40,4%. Tlmiaci vplyv na dynamiku rastu PPI pre tuzemsko však majú aj ceny výrobcov v spracovateľskom priemysle, ktorý v 2. štvrtroku tohto roka značne zosilnel. Na medziročnej báze totiž vzrástli len o 1,1%, kým v 1. štvrtroku 2023 stúpili o 12,2% (vždy v priemere).

Tlmiaci vplyv dopytových faktorov na pokles celkovej inflácie v 2. štvrtroku tohto roka vyplýva z tzv. dopytovej inflácie, ktorú NBS meria indexom cien obchodovateľných tovarov (bez pohonných hmôt) a indexom cien trhových služieb. Dopytová inflácia klesla z 13,3% v 1. štvrtroku 2023 na 11,6% v 2. štvrtroku tohto roka (vždy v priemere). K jej poklesu prispeli ceny obidvoch zložiek jej štruktúry, ale tlmiaci vplyv cien trhových služieb bol relatívne silnejší. Zatiaľ čo rast cien obchodovateľných tovarov (bez pohonných hmôt) sa v rovnakom období spomalil z 11,7% na 11,2%, v prípade cien trhových služieb ide o spomalenie rastu z 15,2% na 12,0% (vždy v priemere). Na rozdiel od 1. štvrtroku 2023 bola teda dopytová inflácia v 2. štvrtroku tohto roka už nižšia ako celková inflácia (obr. 12).

Obr. 12

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, vlastné prepočty

Spomaľovanie rastu spotrebiteľských cien pokračovalo aj v júli tohto roka. CPI oproti

júnu klesol dokonca o 0,3%, v rozhodujúcej miere vplyvom cien potravín (vrátane nealkoholických nápojov), ktoré oproti júnu klesli o 0,7%. Na medzimesačnej báze to bol prvý pokles cien potravín od augusta 2021 (teda za posledné dva roky). Vďaka tomu sa rast cien potravín na medziročnej báze spomalil z 18,9% v júni na 16,5% v júli tohto roka. Celková inflácia klesla v rovnakom období z 10,9% na 9,7%, jadrová inflácia z 11,6% na 10,6% a čistá inflácia, ktorá vplyv cien potravín nezohľadňuje, z 9,3% na 8,7%.

Tlak na rast spotrebiteľských cien v júli zoslabol hlavne vplyvom dopytových faktorov. Svedčí o tom tzv. dopytová inflácia, ktorá sa z 10,9% v júni znížila na 10,2% v júli tohto roka. Pokiaľ ide o nákladové faktory, zatiaľ čo PPI pre tuzemsko oproti júnu vzrástol o 1,2%, ceny výrobcov v spracovateľskom priemysle, v júli naopak poklesli. Vďaka tomu tieto ceny už dva mesiace po sebe (v júni a júli) klesli aj na medziročnej báze. Tlak na rast cien však naďalej poľavuje aj v stavebníctve (v prípade cien stavebných materiálov výraznejšie ako v prípade cien stavebných prác) a poľnohospodárstve. V poľnohospodárstve sa to týka najmä odbytových cien prvovýrobcov v rámci rastlinnej výroby. Zatiaľ čo v 2. štvrťroku tohto roka tieto ceny na medziročnej báze klesli o 11,7% (v priemere), v júli sa prepadli až o 30%.

Kontext uvedený vyššie umožňuje predpokladať, že pokles celkovej inflácie, ktorý začal v marci 2023, by mal v horizonte krátkodobej predikcie pokračovať. Rast úhrnnej hladiny spotrebiteľských cien bude totiž primárne tlmený základným efektom, ktorého vplyv by mal v 3. a 4. štvrťroku tohto roka zosilnieť. Jej rast by však mali naďalej tmiť tiež dopytové faktory a ceny potravín, čo v prípade cien potravín možno

predpokladať na základe znakov ich stabilizácie v posledných štyroch mesiacoch (apríl až júl). Na druhej strane, výsledky KSP z augusta 2023 o očakávanom vývoji výrobných cien signalizujú, že nákladové faktory z troch zo štyroch odvetví (okrem odvetvia priemyslu) by mali v najbližších troch mesiacoch tlak na rast spotrebiteľských cien skôr zvyšovať ako tmiť (obr. 7 v Prílohe).

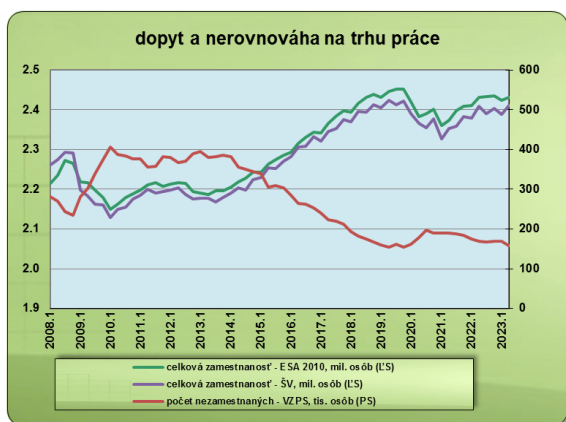
Na základe uvedených predpokladov očakávame, že pokles celkovej inflácie bude aj naďalej postupný. Aktualizovaný odhad celkovej inflácie v roku 2023 je oproti pôvodnému spred troch mesiacov korigovaný smerom nadol, keďže pod 10% klesla už v júli, teda o dva mesiace skôr ako sme odhadovali v máji tohto roka. Odhadujeme, že v decembri 2023 sa zníži na 6,2%, pričom priemerná miera celkovej inflácie v roku 2023 by mala predstavovať 10,6%. Bola by teda o 2,2 p. b. nižšia ako v roku 2022.

5 ZAMESTNANOSŤ A NEZAMESTNANOSŤ V HOSPODÁRSTVE

Slabý rast výkonnosti hospodárstva, ktorý pretrváva už vyše roka, utlmuje čoraz viac aj rast dopytu na práce (obr. 13 a 14). Došlo k tomu aj v 2. štvrťroku tohto roka a silnejší tlmiaci vplyv bol zaznamenaný podľa všetkých troch metodík (štatistické výkazníctvo (ŠV), VZPS a ESA2010), pomocou ktorých ŠÚ SR monitoruje a vykazuje vývoj celkovej zamestnanosti v hospodárstve. Napriek tomu sa ukazuje, že mierny vzostup počtu nezamestnaných osôb, ktorý bol zaznamenaný v predchádzajúcich dvoch štvrťrokoch, bol prechodným javom. V 2. štvrťroku tohto roka sa totiž ich počet pomerne výrazne znížil (podľa VZPS). Inak povedané, nerovnováha medzi dopytom a ponukou

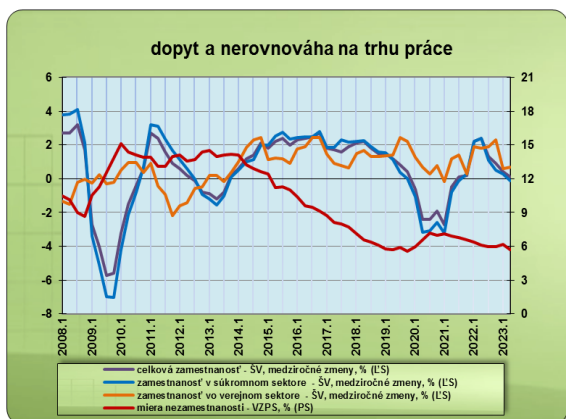
na trhu práce sa oproti 1. štvrťroku 2023 čiastočne zmenšila.

Obr. 13

Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 14

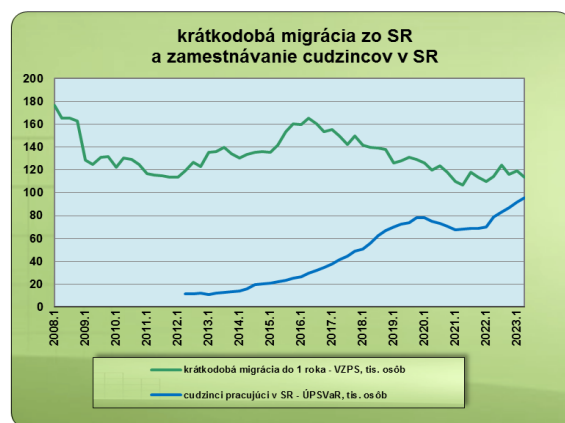
Zdroj: ŠÚ SR

Podľa metodiky ŠV a ESA2010 sa celkový počet osôb zamestnaných v hospodárstve zvýšil v 2. štvrťroku tohto roka zhodne o 0,1% (v oboch prípadoch cca o 2 tisíc osôb), podľa VZPS vzrástol počet pracujúcich osôb (vo veku 15-89 rokov) o 0,2 % (cca o 5 tisíc osôb). Relatívne i absolútne vyšší prírastok počtu pracujúcich osôb podľa VZPS je ovplyvnený nárastom počtu pracujúcich osôb v domácom koncepte o 0,2% (cca o 5 tisíc osôb). Počet krátkodobu migrujúcich osôb za prácou do zahraničia (s pobytom do 1 roka), ako druhá hlavná zložka štruktúry pracujúcich osôb podľa VZPS, sa totiž v 2. štvrťroku tohto roka zmenil na medzироčnej báze len minimálne - poklesol o 0,2% (cca o 200 osôb) a dosiahol 113,8

tisíc. Oproti 1. štvrťroku 2023 sa však ich počet znížil o vyše 5 tisíc osôb.

Počet cudzincov, ktorí pracujú v SR, od začiatku tohto roka rastie (obr. 15). Podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) ich bolo v júli tohto roka cca 98,5 tisíc, z toho cca 32,5 tisíc osôb z EÚ/EHP a ďalších takmer 66 tisíc osôb z tretích krajín. V porovnaní s aprílom 2023 stúpol počet osôb z EÚ/EHP cca o 400, počet osôb z tretích krajín sa zvýšil cca o 4 tisíc, k čomu prispeli najmä odídenci z Ukrajiny.

Obr. 15

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR

Nerovnováha medzi dopytom a ponukou na trhu práce sa v 2. štvrťroku tohto roka napriek slabému rastu výkonnosti hospodárstva, ktorý pretrváva už vyše roka, neprehlbila. Počet nezamestnaných osôb, ktorý sa v predchádzajúcich dvoch štvrťrokoch zvyšoval, v 2. štvrťroku tohto roka prekvapivo a pomerne značne poklesol (podľa VZPS). Na medzироčnej i medzikvartálnej báze sa znížil zhodne cca o 12 tisíc osôb a dosiahol zhruba 158 tisíc osôb. Miera nezamestnanosti sa tým na medzироčnej báze znížila o 0,4 p. b. a v 2. štvrťroku tohto roka predstavovala 5,7% (podľa VZPS).

Spomalenie rastu celkovej zamestnanosti v hospodárstve bolo aj v 2. štvrťroku tohto roka dôsledkom oslabenia dopytu po práci v súkromnom i verejnom sektore, ale

vplyv súkromného sektora bol omnoho silnejší.

V súkromnom sektore sa totiž zamestnanosť ako celok na medziročnej báze znížila o 0,1% a dosiahla 1 899,3 tisíc osôb, vo verejnom sektore sa jej rast "len" spomalil - stúpila o 1,0% a činila 512,1 tisíc osôb (vždy v priemere podľa ŠV)⁸. Inak povedané, kým vo verejnom sektore pribudlo v 2. štvrťroku tohto roka na medziročnej báze takmer 4 tisíc nových pracovných miest, v súkromnom sektore cca tisíc pracovných miest v rovnakom období ubudlo.

V súkromnom sektore bol pokles zamestnanosti na medziročnej báze zaznamenaný vo väčšom počte odvetví ako v 1. štvrťroku 2023. V 2. štvrťroku tohto roka sa totiž k týmto odvetviam zaradilo aj poľnohospodárstvo a prekvapivo aj odvetvie informácií a komunikácie. V druhom z nich sa počet pracovných miest na medziročnej báze znížil cca o 1,2 tisíc, ale oproti 1. štvrťroku 2023 ich ubudlo takmer 5 tisíc. Absolútne i relatívne najvyšší úbytok pracovných miest však bol v 2. štvrťroku tohto roka na medziročnej báze zaznamenaný v odvetví veľkoobchodu a maloobchodu - cca o 11 tisíc, resp. o 2,9%. V priemysle, v ktorom zamestnanosť klesá najdlhšie zo všetkých

odvetví (už 4 roky), ubudlo v 2. štvrťroku tohto roka na medziročnej báze cca 2 pracovných miest, ale oproti 1. štvrťroku 2023 až 4 tisíc pracovných miest. Na druhej strane, stavebníctvo je jediným odvetvím, v ktorom sa rast zamestnanosti v 1. i 2. štvrťroku 2023 na medziročnej báze zrýchlil.

Vo verejnom sektore sa počet pracovných miest v 2. štvrťroku tohto roka zvýšil vo všetkých troch odvetviach, a to na medziročnej báze i voči 1. štvrťroku 2023. Na medziročnej báze ich absolútne i relatívne najviac pribudlo v odvetví vzdelávania (cca o 2 tisíc, resp. o 1,3%), menej ich pribudlo v odvetví zdravotníctva (cca o tisíc, resp. o 0,5%) a najmenej v odvetví verejnej správy a obrany (cca o 200, resp. o 0,1%).

Očakávame, že slabý rast výkonnosti hospodárstva, ktorý odhadujeme pre 2. polrok 2023, bude mať zhruba rovnaký tlmiaci vplyv na dopyt na trhu práce ako v 1. polroku 2023. Celková zamestnanosť v hospodárstve by si mala udržať mierny rast, nebude však zrejme stačiť na to, aby počet nezamestnaných osôb klesol pod úroveň, ktorú dosiahol v 2. štvrťroku tohto roka. Inak povedané, pokles nerovnováhy na trhu práce sa v 2. polroku 2023 pravdepodobne zastaví. Signalizujú to niektoré relevantné informácie, ktoré boli dostupné v čase aktualizácie krátkodobej predikcie.

Výsledky KSP za júl a august 2023 signalizujú, že v priemysle a stavebníctve dopyt po práci v najbližších troch mesiacoch zrejme zoslabne, v obchode a v službách sa pravdepodobne nezmení. Ďalším signálom je počet voľných pracovných miest (VPM), ktorý v 1. i 2. štvrťroku tohto roka na medziročnej báze

⁸ Súkromný a verejný sektor sú v tomto dokumente vymedzené na základe štatistickej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE Rev. 2), ktorú ŠÚ SR uplatňuje v rámci štvrťročného štatistického výkazníctva. Súkromný sektor zahŕňa poľnohospodárstvo (vrátane lesníctva a rybolovu), priemysel, stavebníctvo, veľkoobchod a maloobchod (vrátane opravy motorových vozidiel), dopravu a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby, informácie a komunikáciu, finančné a poisťovacie činnosti, činnosti v oblasti nehnuteľností, odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne služby, umenie (vrátane zábavy a rekreácie) a ostatné činnosti. Verejný sektor zahŕňa verejnú správu a obranu (vrátane povinného sociálneho zabezpečenia), vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálnu pomoc.

poklesol podľa údajov ŠV aj podľa údajov ÚPSVaR⁹.

Z údajov ÚPSVaR tiež vyplýva, že počet evidovaných nezamestnaných osôb, ktorý v januári až máji na medzimesačnej báze mierne klesal, v júni a júli naopak opakovane vzrástol. Príčinou bol zvyšujúci sa počet krátkodobo nezamestnaných osôb (do 12 mesiacov vrátane), pretože počet dlhodobo nezamestnaných osôb (nad 12 mesiacov) sa znížil aj v júni a júli. V júli 2023 bolo na úradoch práce registrovaných cca 174 tisíc uchádzačov o zamestnanie, čo je o cca 3 tisíc osôb viac ako v máji 2023. Z uvedeného počtu bolo cca 104 tisíc krátkodobo nezamestnaných osôb a cca 70 tisíc dlhodobo nezamestnaných osôb.

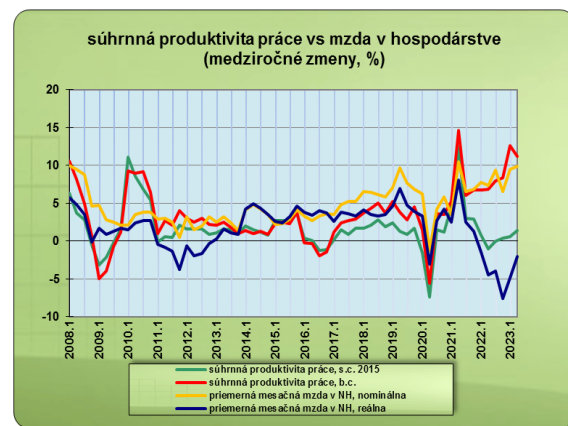
Na základe skutočného vývoja celkovej zamestnanosti v 1. polroku 2023 a informácií uvedených vyššie očakávame, že rast dopytu na trhu práci sa v tomto roku spomalí viac ako sme odhadovali v máji 2023. Podľa aktualizovaného odhadu by sa celková zamestnanosť v hospodárstve mala oproti roku 2022 zvýšiť zhodne o 0,2% (podľa ŠV i podľa VZPS). V oboch metodikách by teda v roku 2023 pribudlo cca 6 tisíc nových pracovných miest (vždy v priemere oproti

roku 2022). Na druhej strane, počet nezamestnaných osôb by mal oproti roku 2022 klesnúť cca o 9 tisíc a dosiahnuť cca 161,5 tisíc, pričom miera nezamestnanosti by sa mala znížiť zo 6,1% v roku 2022 na 5,8% v roku 2023 (vždy v priemere podľa VZPS).

6 NOMINÁLNA A REÁLNA MZDA V HOSPODÁRSTVE

Primárnym dôvodom slabého rastu výkonnosti hospodárstva je súhrnná produktivita práce v stálych cenách, ktorá už vyše roka na medziročnej báze prakticky stagnuje, teda dosahuje rast veľmi blízky nule. V 2. štvrťroku tohto roka síce vzrástla o 1,4%, avšak najmä vďaka vplyvu bazického efektu, keďže v 2. štvrťroku 2022 klesla o 1,0%. Pokiaľ ide o súhrnnú produktivitu práce v bežných cenách, v dôsledku zrýchlenia dynamiky rastu úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve sa jej rast tiež značne zrýchlil - v 1. štvrťroku 2023 stúpla o 12,6%, v 2. štvrťroku tohto roka o 11,1%. Tým sa vytvoril relatívne veľký priestor pre rast priemernej mesačnej nominálnej mzdy v hospodárstve. V 1. i 2. štvrťroku 2023 sa dynamika jej rastu tiež zrýchlila, ale oproti rastu súhrnnej produktivity práce v bežných cenách vzrástla relatívne menej (obr. 16).

Obr. 16

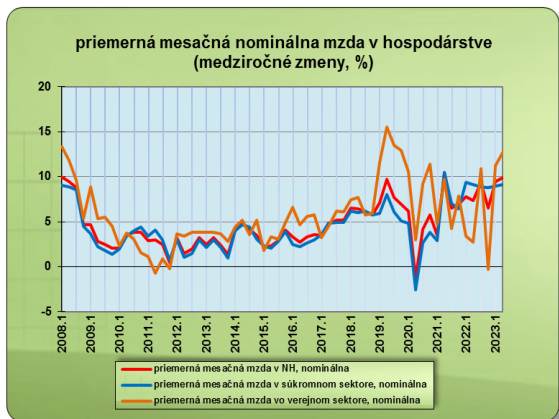
Zdroj: ŠÚ SR

⁹ Z údajov ÚPSVaR vyplýva, že v júli existovalo cca 80 tisíc VPM, pričom celkový počet evidovaných nezamestnaných osôb (uchádzačov o zamestnanie) predstavoval cca 174 tisíc osôb. Z uvedeného počtu VPM bolo zhruba 65 tisíc na západnom Slovensku, približne 10 tisíc na strednom Slovensku a cca 5 tisíc na východnom Slovensku. Z hľadiska počtu VPM, ktoré pripadajú na jedného evidovaného nezamestnaného, je situácia najlepšia v Bratislavskom kraji, v ktorom je počet VPM viac ako dvojnásobne vyšší ako počet uchádzačov o zamestnanie. Počet VPM prevyšuje počet uchádzačov o zamestnanie aj v Trnavskom a Nitrianskom kraji. V ostatných krajoch SR je situácia opačná, teda počet uchádzačov o zamestnanie prevyšuje počet VPM. Najhoršia je situácia je v Prešovskom kraji, kde na jedno VPM pripadá takmer 18 uchádzačov o zamestnanie.

Priemerná mesačná nominálna mzda v celom hospodárstve vzrástla v 2. štvrťroku tohto roka na medziročnej báze o 9,9% a dosiahla 1419 € (vždy v priemere). Je to rast o 2,5 p. b. vyšší ako dosiahla v 2. štvrťroku 2022. Vzhľadom na to, že priemerná miera inflácie dosiahla v 2. štvrťroku tohto roka 12,2%, znamená to, že reálna mzda v hospodárstve klesla o 2,0% (v priemere). Oproti 1. štvrťroku 2023, v ktorom sa znížila o 4,9% (v priemere), bol jej pokles o viac ako polovicu menší. Reálna mzda v hospodárstve teda klesá už šesť štvrťrokov po sebe.

Na zrýchlení rastu nominálnej mzdy v celom hospodárstve v 2. štvrťroku tohto roka sa podieľal len rast miezd vo verejnom sektore, pretože v súkromnom sektore bol jej rast rovnaký ako v 2. štvrťroku 2022 (obr. 17). V súkromnom sektore sa nominálna mzda v 2. štvrťroku tohto roka zvýšila o 9,0% a dosiahla 1370 €, vo verejnom sektore vzrástla o 12,7 % a činila 1601 € (vždy v priemere).

Obr. 17

Zdroj: ŠÚ SR

V súkromnom sektore sa rast priemernej mesačnej nominálnej mzdy v 2. štvrťroku tohto roka na medziročnej báze zrýchlil vo väčšine odvetví. Reálna mzda však napriek tomu vzrástla len v troch z nich, menovite v stavebníctve, v odvetví nehnuteľností a v odvetví odborných a vedeckých činností. Vo všetkých ostatných

odvetviach, vrátane priemyslu, reálna mzda v 2. štvrťroku tohto roka poklesla, pretože rast nominálnej mzdy v nich bol nižší ako úroveň priemernej inflácie (12,2%). Najhlbší pokles reálnej mzdy bol zaznamenaný v odvetví ubytovacích a stravovacích činností. V tomto odvetví sa totiž rast nominálnej mzdy spomalil nielen na medziročnej báze, ale ešte výraznejšie oproti 1. štvrťroku 2023. Zatiaľ čo v 1. štvrťroku 2023 na medziročnej báze stúpala o 17,0%, v 2. štvrťroku tohto roka vzrástla len o 8,2% a dosiahla 806 €, v dôsledku čoho reálna mzda v tomto odvetví klesla o 3,6%.

Vo verejnom sektore sa rast priemernej mesačnej nominálnej mzdy zrýchlil na medziročnej báze vo všetkých troch odvetviach, dokonca ešte výraznejšie ako v 1. štvrťroku 2023. V zdravotníctve sa jej úroveň v 2. štvrťroku tohto roka zvýšila o 13,8% a dosiahla 1597 €, vo verejnej správe vzrástla o 13,6% a činila 1968 € a v odvetví vzdelávania stúpala o 10,5% a dosiahla 1299 €. Odvetvie vzdelávania bolo teda v rámci verejného sektora jediné, v ktorom reálna mzda poklesla aj v 2. štvrťroku tohto roka. Navyše, úroveň priemernej mesačnej nominálnej mzdy v ňom bola aj v 2. štvrťroku tohto roka nižšia ako v celom hospodárstve.

Aktualizovaný odhad rastu výkonnosti hospodárstva, úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve a celkovej zamestnanosti v hospodárstve (podľa ŠV) v roku 2023 implicitne znamená, že súhrnná produktivita práce by oproti roku 2022 vzrástla o 10,8% v bežných cenách, v stálych cenách by však stúpala len o 1,0% (vždy v priemere). Rast nominálnej mzdy na makroúrovni by však mal byť aj z celoročného hľadiska nižší ako rast súhrnnej produktivity práce v bežných cenách. Je to veľmi pravdepodobné aj napriek podpornému účinku, ktorý bude mať na rast nominálnej mzdy v

hospodárstve v 2. polroku 2023 zvýšenie nominálnych miezd vo verejnom sektore od septembra tohto roku¹⁰. Z celoročného hľadiska by však mal rásť nominálna mzda v hospodárstve zaostávať za rastom produktivity práce v bežných cenách menej ako v 1. polroku 2023.

Podľa aktualizovaného odhadu by mala priemerná mesačná nominálna mzda v hospodárstve rásť oproti roku 2022 o 9,8% a dosiahnuť 1432 € (v priemere). Vzhľadom na priemernú infláciu, ktorú odhadujeme pre rok 2023 (10,6%), by sa mal pokles reálnej mzdy v hospodárstve zmierniť zo 4,5% v roku 2022 na 0,7 % v roku 2023 (v priemere). Pokles reálnej mzdy v hospodárstve by teda mal byť menší ako sme odhadovali v máji tohto roka.

Kontakt:

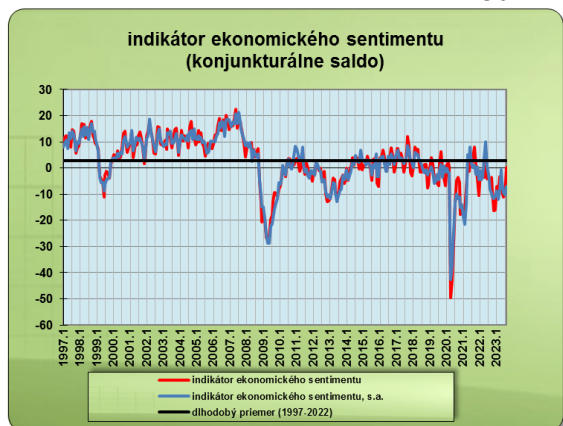
Ján Haluška // haluska@infostat.sk
Branislav Pristáč // pristac@infostat.sk
Miroslav Súkeník // sukenik@infostat.sk

¹⁰ Platy zamestnancov v štátnej a verejnej správe sa od 1. septembra 2023 zvýšia o 10%, platy pedagogických a odborných zamestnancov, učiteľov vysokých škôl, vedeckých a výskumných pracovníkov sa zvýšia o 12%.

7 PRÍLOHA

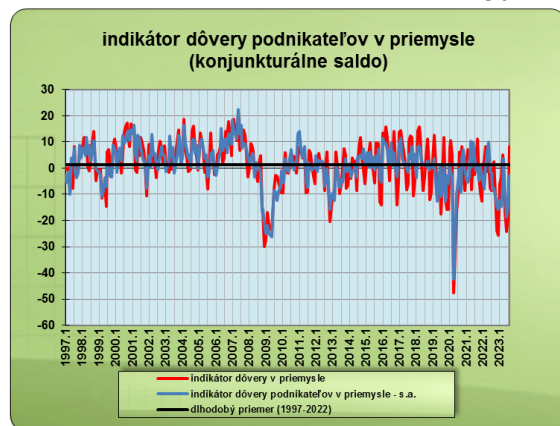
Vývoj kľúčových ukazovateľov konjunkturálnych prieskumov a spotrebiteľského barometra

Obr. 1

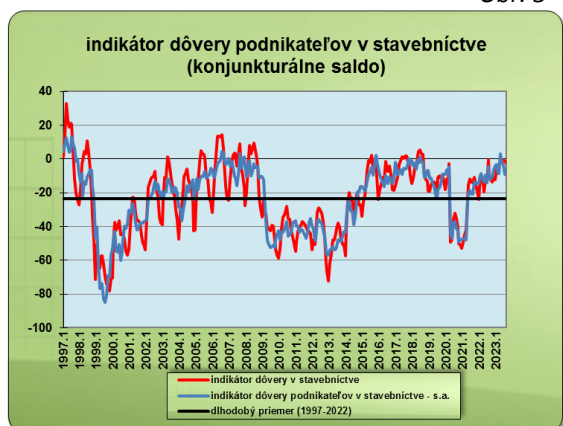
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 2

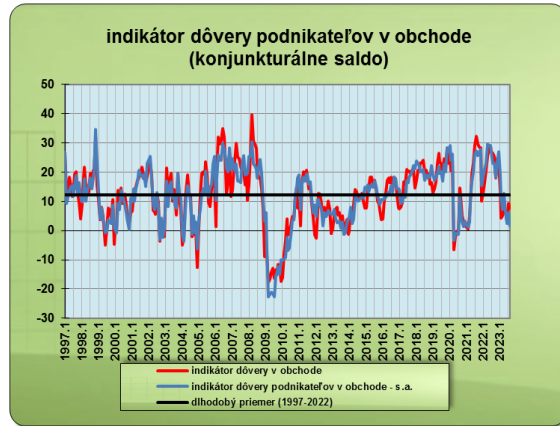
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 3

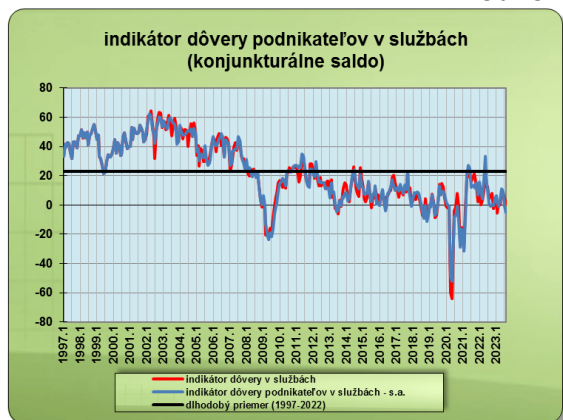
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 4

Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 5

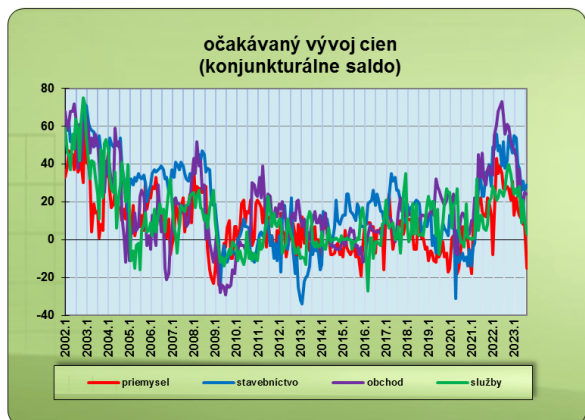
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 6

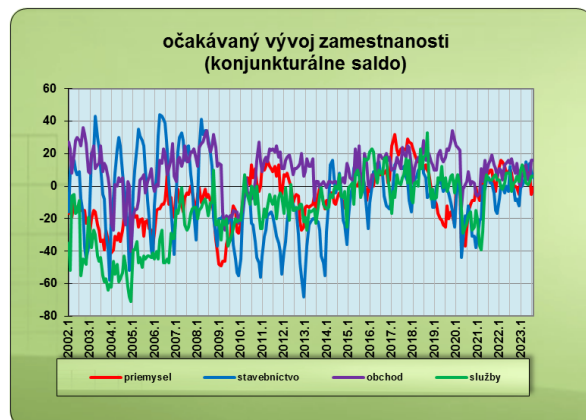
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 7

Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 8

Zdroj: ŠÚ SR

Prognóza vývoja vybraných ukazovateľov na rok 2023

Ukazovateľ	1. polrok 2023		Prognóza vývoja na rok 2023	
	absolútne	indexy	INFOSTAT	
		<u>1. polrok 2023</u> 1. polrok 2022	absolútne	Indexy <u>2023</u> 2022
Hrubý domáci produkt (mld €) ¹⁾	58.0693	101.3	121.7608	101.3
Výberové zisťovanie pracovných síl				
Zamestnanosť (tis. osôb)	2 593.9	100.2	2 609.6	100.2
Miera nezamestnanosti (%)	6.0	x	5.8	X
Počet nezamestnaných (tis. osôb)	163.8	95.0	161.5	94.8
Priemerný počet zamestnancov (tis. osôb)	2 399.5	100.2	2 400.7	100.2
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva (€)	1 373	109.7	1 432	109.8
Index reálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva	x	96.6	x	99.3
Miera inflácie (%)				
posledný mesiac obdobia	x	10.9 ²⁾	x	6.2 ³⁾
v priemere za obdobie	x	13.6 ⁴⁾	x	10.6 ⁵⁾

¹⁾ metóda ESA 2010; predbežné údaje, absolútne hodnoty sú v bežných cenách, indexy sú zo stálych cien vypočítaných reťazením objemov s použitím referenčného roka 2015

²⁾ v júni 2023 oproti júnu 2022

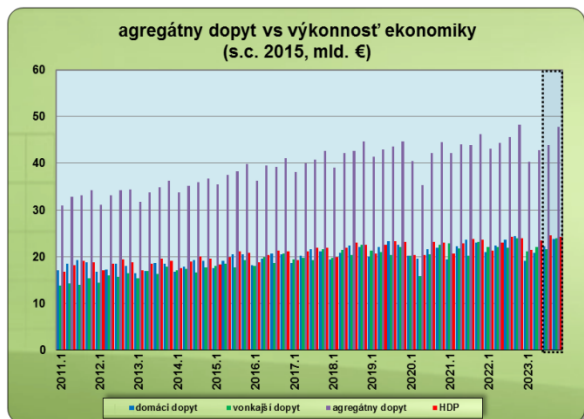
³⁾ v decembri 2023 oproti decembru 2022

⁴⁾ v priemere za 1. polrok 2023 oproti 1. polroku 2022

⁵⁾ v priemere za rok 2023 oproti roku 2022

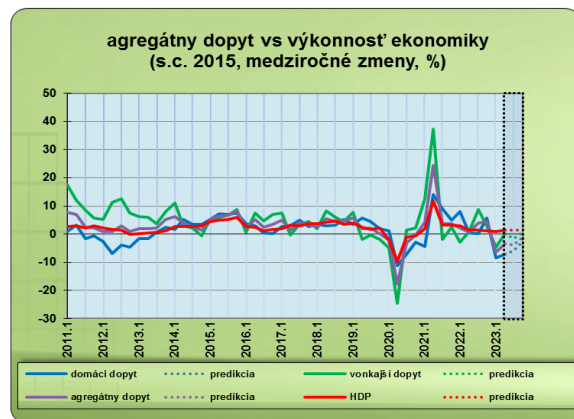
Prognóza vývoja vybraných ukazovateľov na rok 2023

Obr. 9

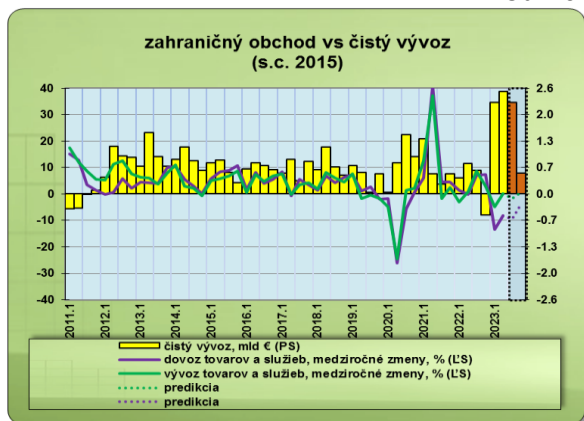
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 12

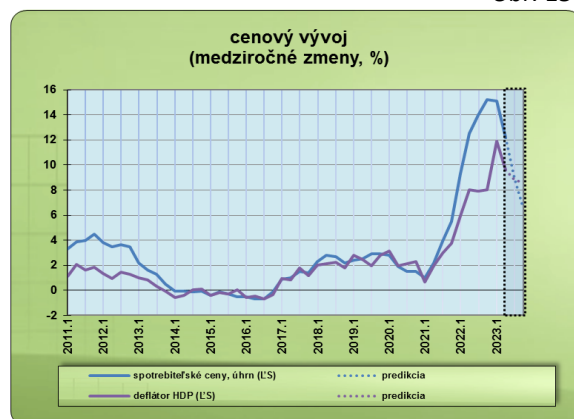
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 10

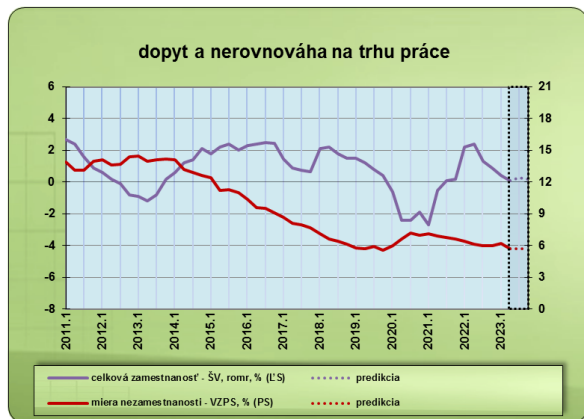
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 13

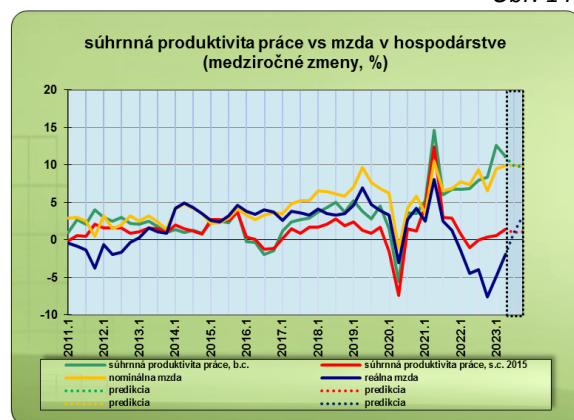
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 11

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 14

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Vydal: INFOSTAT
Inštitút informatiky a štatistiky,
Leškova 16
817 95 Bratislava 15

Kategória publikácie: GHG

Vedúci redaktor: Ing. Ján Haluška, PhD.

Počet strán: 25

Počet výtlačkov: ---

ISSN: 2454-0773

3.GHG.2.13 - 475/2023
